



KAPITTEL VOOR DE
CIVIELE ORDEN

VIERJAARLIJKSE
RAPPORTAGE
2003-2007

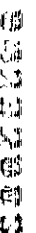
Samenvatting

Samenvatting van enerzijds de belangrijkste voorstellen tot aanpassing van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden, het gevoerde beleid, het Ordereglement en de Nota van Toelichting op het Ordereglement en anderzijds een overzicht van een aantal beleidsontwikkelingen van het Kapittel voor de Civiele Orden.

1. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden vanwege het schrappen van artikel 9, tweede lid, in verband met het vervallen van het uitbrengen van een vierjaarlijkse rapportage (zie 1.1).
2. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden om ook de toekenning van een Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in de advisering aan de ministers van Defensie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alsmede andere door de regering als Nederlandse erkende onderscheidingen bij de advisering te betrekken (zie 1.3 en 1.11).
3. Wijziging van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden inzake de formele taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden (zie 1.3).
4. Ontwikkelingen vastleggen met betrekking tot de sturingsstructuur van de Kanselarij der Nederlandse Orden (zie 1.6) als ondersteunende ambtelijke organisatie ten behoeve van het functioneren van het Kapittel voor de Civiele Orden met als gevolg een herziening van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (zie 1.6).
5. Verduidelijking aan Commissarissen van de Koningin en burgemeesters van de Nota van Toelichting op de Algemene Maatregel van Rijksbestuur (Ordereglement) op diverse onderdelen (1.10).
6. Het decoreren van het vrijwilligerswerk op basis van impact (uitstraling) in plaats van tijdsduur (minimaal 15 jaar met een intensiteit van minimaal 6 uur per week) geschiedt op basis van maatwerk en leent zich voor verdere ontwikkeling (zie 2.1.3).
7. De ingezette beleidlijn met betrekking tot een gelijkwaardige behandeling voor iedereen, onafhankelijk van de maatschappelijke positie en status, lijkt in de praktijk gestalte te krijgen door een benoeming van meer dan 80% van de gedecoreerden tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Dit beantwoordt aan de oorspronkelijk doelstelling van de wetgever, dit temeer omdat uit het KPMG-onderzoek 2007 blijkt dat de Nederlandse bevolking een beperkt gevoel voor gradaties heeft en het ontvangen van een Koninklijke onderscheiding belangrijker vindt dan de Orde en graad (zie 2.2. en 3.2.3).
8. Het decoreren van ministers en staatssecretarissen ex artikel 14 Ordereglement onderging inhoudelijk door een besluit van de minister-president een wijziging (zie 2.3.).
9. Het onderzoek naar de publieke waardering voor het Nederlandse decoratiestelsel door KPMG in 2007 levert als belangrijkste conclusies/vervolgstappen/beleid Kapittel voor de Civiele Orden op:

Conclusies:

- a. ruime steun en waardering in Nederland voor het decoratiestelsel;
- b. de herziening van het Nederlandse decoratiestelsel in 1995 sluit wederom aan bij de verwachtingen van de samenleving (meer nadruk op vrijwilligerswerk en minder decoraties op basis van maatschappelijke positie en status, conform bedoeling wetgever);



- c. de publieke waardering voor het vrijwilligerswerk (86%) sluit exact aan bij de circa 86% gedecoreerden wegens vrijwilligerswerk (zie 3.1.);

Vervolgstappen/beleid Kapittel voor de Civiele Orden:

- d. ten behoeve van burgemeesters wordt een besloten deel van de website van het Nederlands Genootschap voor Burgemeesters ontwikkeld evenals een vademecum, hetwelk tevens ter beschikking wordt gesteld aan de commissarissen van de Koningin (zie 3.2.2.);
 - e. het decoreren van personen die activiteiten in de mantelzorg verrichten, wordt door de Nederlandse bevolking zeer hoog aangeslagen. Het Kapittel voor de Civiele Orden vindt dat zulks tussen echtelieden en daarmee gelijk te stellen personen slechts opgaat in uitzonderingsgevallen omdat sprake is van een morele verplichting jegens elkaar (zie 3.2.4.);
 - f. de exclusiviteit van een Koninklijke onderscheiding wordt bepaald door de samenleving zelf, omdat het Kapittel een passieve houding dient aan te nemen met betrekking tot het aantal in te dienen voorstellen tot decoratieverlening. Zulks neemt niet weg dat het Kapittel op basis van beleidsinzichten (wetgever 1995: bijvoorbeeld vrouwen en vrijwilligers) directe voorlichting dient te activeren (zie 3.2.5).
10. De uitvoering van het decoratiebeleid zoals deze thans in Aruba en de Nederlandse Antillen plaatsvindt, maakt, gelet op de komende wijziging van het Statuut van het Koninkrijk, een wijziging op termijn van de tekst van het Ordereglement op dit punt noodzakelijk. Dit om de huidige betekenisvolle rol van de decoratiecommissies en die van de betrokken toekomstige bestuurders een formele grondslag te geven (zie 4).
11. Het project *Daisy*, dat een digitale ondersteuning vormt binnen het traject van de decoratieverlening, dient zo snel mogelijk te worden uitgebreid met de aansluiting van alle ministeries, de Nederlandse Antillen en Aruba (zie 5.0).
12. Het ontwikkelen van een nieuwe publieksvriendelijke brochure ten behoeve van alle potentiële aanvragers wordt ter hand genomen. Deze brochure zal zowel voor alle Nederlandse gemeenten als voor de Nederlandse Antillen en Aruba beschikbaar komen (zie 6.1.).
13. Het Kapittel blijft graag gebruik maken van de communicatieve mogelijkheden die gemeenten, provincies, Aruba, de Nederlandse Antillen en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben om het draagvlak voor het Nederlandse decoratiestelsel in het gehele Koninkrijk te vergroten.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	5
1.1 Grondslag voor het uitbrengen van een vierjaarlijkse rapportage.....	5
1.2 Periode van verslaglegging.....	5
1.3 Taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden.....	5
1.4 Het Kapittel voor de Civiele Orden.....	6
1.5 Samenstelling Kapittel voor de Civiele Orden.....	6
1.6 Viering tienjarig jubileum Kapittel voor de Civiele Orden.....	7
1.7 Protocol van werkafspraken.....	9
1.8 De ambtelijke ondersteuning.....	9
1.9 De jaarlijkse beleidsevaluatiebijeenkomst.....	9
1.10 Overleg met externe deskundigen.....	9
1.11 Ordereglement.....	10
1.12 Erepensing voor Menslievend Hulpbetoon.....	11
1.13 Congruent beeld in het decoratietraject.....	11
2 MEEST RELEVANTE BELEIDSWIJZIGINGEN IN ONDERHAVIGE VERSLAGPERIODE	12
2.1 Onbesproken gedrag.....	12
2.1.1 Antecedenten.....	12
2.1.2 Verfijning beleid januari 2005.....	12
2.1.3 Verfijning beleid 2006.....	13
2.2 Decoreren van het vrijwilligerswerk.....	15
2.2.1 Leden van de vrijwillige (bedrijfs)brandweer.....	15
2.2.2 Vrijwilligerswerk in het kader van maaltijdverzorging voor ouderen (tafeltje- dek-je).....	16
2.2.3 Vrijwilligerswerk op basis van impact.....	16
2.3 Bandbreedte Lid c.q. Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.....	16
2.4 Decoreren van ministers en staatssecretarissen op grond van artikel 14 Ordereglement.....	17
3 ONDERZOEK PUBLIEKE WAARDERING KPMG 2007	18
3.1 De belangrijkste conclusies uit het rapport van KPMG.....	18
3.2 Overige belangrijke onderwerpen die uit het KPMG onderzoek naar voren komen.....	19
3.2.1 Bijzondere gelegenheid versus Algemene Gelegenheid.....	19
3.2.2 Verkorten van de aanvraagprocedure.....	20
3.2.3 Beleidsuitgangspunten ten behoeve van adviseurs in het traject van de decoratieverlening.....	20
3.2.4 Toepassen van de wetten waarop het decoratiestelsel is gebaseerd.....	20
3.2.5 Mantelzorg en hulpverlening.....	21
3.2.6 De exclusiviteit van een decoratie.....	21
3.2.7 Actualiteit en continuïteit van de maatschappelijke inzet.....	22
4 HET DECORATIEBELEID IN ARUBA EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN ..	23
4.1 Algemeen.....	23

4.2	De taak van de Gezaghebber in de Nederlandse Antillen.....	23
4.3	De instelling en de taak van de Landelijke Decoratiecommissie in de Nederlandse Antillen	23
4.4	De Gouverneur van de Nederlandse Antillen.....	23
4.5	De Raad van Ministers van Aruba.....	24
4.6	De Gouverneur van Aruba.....	24
5	DAISYPROJECT.....	25
6	COMMUNICATIE EN INFORMATIE.....	26
6.1	Communicatie.....	26
6.2	Communicatieplan (2006/2009).....	26
6.3	Voorlichtingsbeleid	27
7	TRENDS IN CIJFERS.....	28
	Bijlagen	30

I Inleiding

1.1 Grondslag voor het uitbrengen van een vierjaarlijkse rapportage

Artikel 9, tweede lid van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden van 19 november 1994 (Staatsblad 1994, nr. 831) schrijft voor dat het Kapittel voor de Civiele Orden (hierna te noemen het Kapittel) telkens binnen een periode van vier jaar een rapport uitbrengt aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waarin zijn taakvervulling aan een nader onderzoek wordt onderworpen en voorstellen kunnen worden gedaan voor gewenste veranderingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zendt dit rapport, voorzien van zijn standpunt, aan de beide Kamers der Staten-Generaal.

Gelet op het feit dat het Nederlandse decoratiestelsel in de samenleving een stevig fundament heeft verkregen en het feit dat het Kapittel voor de Civiele Orden jaarlijks een uitvoerige verslaglegging presenteert, wordt voorgesteld het uitbrengen van een vierjaarlijkse rapportage voor de toekomst te laten vervallen en het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden dien overeenkomstig aan te passen.

1.2 Periode van verslaglegging

De periode waarin het Kapittel verslag doet van zijn werkzaamheden vangt aan in het nieuwe decoratiejaar 2003/2004 en eindigt met het decoratiejaar 2006/2007. Een decoratiejaar begint op 1 mei en eindigt op 30 april.

1.3 Taakomschrijving van het Kapittel voor de Civiele Orden

Bij de Rijkswet van 15 april 1994 (Staatsblad 1994, nr. 350) werd de volgende taakomschrijving vastgelegd:

- “a. Onze Minister van Binnenlandse Zaken desgevraagd of uit eigen beweging te adviseren over de algemene aspecten van het beleid inzake de civiele orden;
- b. Onze Minister die het aangaat te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in een van de civiele orden;
- c. de Tweede Kamer der Staten-Generaal desgevraagd te adviseren over bij die kamer aanhangig gemaakte initiatiefvoorstellen van wet die op de civiele orden betrekking hebben.”

Deze uitgebreide taakopdracht werd als gevolg van het beperken van het aantal adviesraden bij de Rijkswet van 10 oktober 1996 (Staatsblad 1996, nr. 520) beperkt. Het Kapittel heeft met ingang van 1 januari 1997 de taak om onze minister die het aangaat te adviseren over het verlenen van onderscheidingen in een van de civiele orden.

Deze formele taak werd door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken bij diens brief van 16 mei 1995 nr. KP95/73 inhoudelijk aangevuld in die zin dat het Kapittel bij zijn advisering inzake de toekenning van een onderscheiding in de Orde van de Nederlandse Leeuw of de Orde van Oranje-Nassau ook de toekenning van de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon kan betrekken. De minister van Binnenlandse Zaken achtte het vanzelfsprekend dat de afweging of aan een decorandus een onderscheiding in één van de civiele orden zou kunnen worden toegekend en welke graad daarin, het best door één instantie, in casu door het Kapittel, kon worden gedaan. Door een bredere, integrale afweging van omstandigheden van een aanvraag voor een Koninklijke onderscheiding zal worden

bijgedragen aan het verkrijgen van een eenduidig beeld in de afweging tussen de verschillende civiele onderscheidingen.

Om deze taakverruiming een formele basis te geven, zegde de minister in 1995 toe het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden op dit punt aan te passen. Tevens stelde de minister er geen bezwaar tegen te hebben dat het Kapittel, vooruitlopend op de beoogde aanpassing, reeds aan deze opdracht uitvoering zou geven.

Een aanpassing van dat besluit is tot op heden nog niet gerealiseerd.

Het Kapittel acht het onverminderd gewenst dat het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden op dit punt daadwerkelijk wordt aangepast.

Op uitdrukkelijk verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die primair politiek verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel en daarin ook zelf een verantwoordelijke (uitvoerings-) taak heeft, heeft het Kapittel naast de formele taak vele inspanningen geleverd in zaken die buiten die formele adviestaak liggen, te weten het in brede zin informatie geven over de interpretatie en werking van het decoratiestelsel door intensieve voorlichtingsactiviteiten te ontwikkelen; bijeenkomsten te beleggen met de ambtelijke ondersteuning van de ministeries om aan o.a. representanten van aan de ministeries gelieerde bedrijven en instanties voorlichting te geven; bijeenkomsten te beleggen met vertegenwoordigers van landelijke (koepel) organisaties op uiteenlopende maatschappelijke en bestuurlijke beleidsterreinen om over de werking van het stelsel van gedachten te wisselen en om medewerking te vragen; afspraken te maken met de colleges van bestuur van de universiteiten, de landelijke werkgevers – en werknemersorganisaties, het midden – en kleinbedrijf, landelijke vrijwilligersverenigingen, het Nederlandse Rode Kruis, ministers, staatssecretarissen, burgemeesters en de commissarissen van de Koningin.

Ook dit noodzaakt naar de mening van het Kapittel tot aanpassing van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden.

1.4 Het Kapittel voor de Civiele Orden

Het Kapittel is samengesteld uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden, de voorzitter daaronder begrepen, die bij Koninklijk besluit worden benoemd. De Kanselier van de Orde van de Nederlandse Leeuw, tevens Kanselier van de Orde van Oranje-Nassau, is qualitate qua lid van het Kapittel.

De grondslag voor het Kapittel is neergelegd in de Rijkswet van 15 april 1994, Staatsblad 1994, nr. 350 waarvan de nadere uitwerking heeft plaatsgevonden in artikel 2 van het Besluit Kapittel voor de Civiele Orden (Staatsblad 1994, nr. 831).

1.5 Samenstelling Kapittel voor de Civiele Orden

Op 1 mei 2003 was het Kapittel als volgt samengesteld:

Voorzitter	: mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam
Leden	: de heer mr. H.V. van Walsum, plv. voorzitter
	: de heer P. M. Blauw
	: de heer J.H. de Kleyn, kanselier der Nederlandse Orden
	: vacature
Secretaris	: de heer mr. J.C. van Ingen.

Bij Koninklijk Besluit van 22 december 2003 werd mevrouw mr. O. Scheltema – de Nie, met ingang van 1 februari 2004, benoemd tot lid van het Kapittel (vacature mevrouw R.E. van Essen).

Bij Koninklijk Besluit van 24 maart 2004 werd mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam, met ingang van 1 mei 2004, opnieuw voor een periode van vier jaren benoemd tot lid en voorzitter van het Kapittel.

Bij Koninklijk Besluit van 23 november 2004 werd de heer P.M. Blauw, met ingang van 1 januari 2005, opnieuw voor een periode van vier jaren benoemd tot lid van het Kapittel.

Bij Koninklijk Besluit van 21 september 2005 werd aan mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam, op haar verzoek, met ingang van 1 november 2005, eervol ontslag verleend als lid en voorzitter van het Kapittel, met dank voor de belangrijke diensten die zij in deze hoedanigheid aan ons en het Koninkrijk heeft bewezen.

Bij Koninklijk Besluit van 6 oktober 2005 werd de heer mr. F.J.M. Houben, met ingang van 1 november 2005, benoemd tot lid en voorzitter van het Kapittel (vacature mevrouw mr. I.P. Michiels van Kessenich – Hoogendam).

Bij Koninklijk Besluit van 24 april 2006 werd aan de heer mr. H.V. van Walsum, op zijn verzoek, met ingang van 1 juni 2006, eervol ontslag verleend als lid van het Kapittel, met dank voor de als zodanig bewezen diensten.

Bij Koninklijk Besluit van 14 september 2006 werd de heer mr. J.J.H. Pop, met ingang van 1 november 2006, benoemd tot lid van het Kapittel (vacature mr. H.V. van Walsum).

Op 30 april 2007 was het Kapittel als volgt samengesteld:

Voorzitter	: de heer mr. F.J.M. Houben
Leden	: de heer P. M. Blauw, plv. voorzitter
	: de heer J.H. de Kleyn, kanselier der Nederlandse Orden
	: mevrouw mr. O. Scheltema – de Nie
	: de heer mr. J.J.H. Pop
Secretaris	: de heer mr. J.C. van Ingen
Plv. secretaris	: de heer mr. S.M.C.N. ridder de van der Schueren MCC.

1.6 Viering tienjarig jubileum Kapittel voor de Civiele Orden

Het Kapittel organiseerde op 15 september 2005 in de Oude Zaal van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een symposium “Het herziene decoratiestelsel 1995-2005”. Uit het verslag van dit symposium kwam een aantal interessante aandachtspunten/constateringen naar voren:

1. Er bestaat veel waardering bij de bestuurlijke en ambtelijke partners voor de wijze waarop het Kapittel zijn taak vanaf het begin heeft opgepakt om het herziene decoratiestelsel in de samenleving te doen wortelen. Daarnaast dient het Kapittel er wel voor te zorgen dat het systeem transparant en begrijpelijk blijft, zodat het maatschappelijk draagvlak gewaarborgd blijft.

2. Het Kapittel heeft in 2002 onderzoek laten uitvoeren naar de publieke waardering voor het decoratiestelsel. Een van de conclusies van dit onderzoek luidde dat de Nederlandse bevolking tevreden is over de werking en uitvoering van het stelsel. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties J.W. Remkes heeft aangegeven er een voorstander van te zijn om dit onderzoek periodiek te herhalen. Het Kapittel heeft daarom in 2007 besloten dit onderzoek te laten plaatsvinden. (Zie hoofdstuk 3)
3. Tijdens het symposium bleek overigens heel duidelijk hoe gevoelig het automatisch decoreren van gekozen volksvertegenwoordigers ligt. Uit het onder 2 genoemde onderzoek van 2002 bleek dat 88 % van de ondervraagden vindt dat gekozen volksvertegenwoordigers niet automatisch een decoratie behoren te krijgen bij hun vertrek. (Zie voor het in 2007 gehouden vervolgonderzoek hoofdstuk 3)
4. Het Kapittel krijgt regelmatig verzoeken om een uitreiking bij een Bijzondere Gelegenheid toe te staan. Hierover zijn veelvuldig discussies gevoerd met de opeenvolgende ministers. Op instigatie van minister Remkes werd de afspraak gemaakt om gedurende een jaar (tot november 2006) een experiment uit te voeren waarbij personen die vanwege pensionering afscheid nemen uit de hoofdfunctie op totale verdiensten te decoreren bij die gelegenheid. Indien de maatschappelijke activiteiten geen enkel verband houden met de hoofdfunctie dan blijft de tot nu toe gehanteerde beleidslijn onverkort van kracht t.w. het decoreren wegens totale maatschappelijke verdiensten vindt dan plaats bij de eerstvolgende Algemene Gelegenheid. (Het experiment is in de verslagperiode omgezet in beleid).
5. Een van de doelstellingen van het herziene decoratiestelsel was om meer vrouwen en leden van minderheden te decoreren. Tien jaar later kan gesteld worden dat het totale aantal vrouwen dat wordt gedecoreerd, achterblijft (zeker in de hogere graden). *Het aantal minderheden dat jaarlijks een Koninklijke onderscheiding ontvangt is onbekend omdat er niet wordt geregistreerd naar etniciteit. De indruk bestaat echter dat dit aantal niet significant toeneemt.*
6. Benoemingen in de Orde van de Nederlandse Leeuw, dan wel in de graden van Grootofficier en Ridder Grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau worden als zeldzaam ervaren. In de lijn van de bedoeling van de wetgever in 1994 vonden vanaf dat moment in de Orde van de Nederlandse Leeuw in verband met de bijzondere criteria van deze Orde overeenkomstig benoemingen plaats. De toenmalige regering stelde dat de hogere graden in de Orde van Oranje-Nassau vanaf Grootofficier slechts bij uitzondering dienen te worden verleend. Door de jaren heen is het beleid erop gericht (geweest) om de grens tussen een benoeming in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau, op basis van de criteria in de betreffende wetten, uit te kristalliseren.
7. *In 2004 is de nieuwe Wet op de Justitiële Gegevens in werking getreden. Vanaf dat moment worden naast misdrijven óók overtredingen opgenomen in het justitiële register. Ten onrechte bestaat de indruk dat dit heeft geleid tot wijziging van het beleid van het Kapittel.*
 Reeds vóór de inwerkingtreding van deze wet was het Kapittel immers op de hoogte van eventuele politieke antecedenten van een potentiële decorandus en werd in de overwegingen van het Kapittel daarmee reeds rekening gehouden. Het Kapittel heeft

in 2004 op dit punt geen nieuwe beleidswijziging ingevoerd. Het bestaande beleid is tijdens deze verslagperiode nader gepreciseerd, o.m. door het invoeren van verjarings- en vervaltermijnen.

1.7 Protocol van werkafspraken

In het in 1995 vastgestelde protocol tussen de minister van Binnenlandse Zaken, de Kanselier der Nederlandse Orden en de voorzitter van het Kapittel zijn werkafspraken gemaakt over de aansturing van de organisatie van de Kanselarij der Nederlandse Orden, de betrokkenheid bij de benoeming van medewerkers en over de verantwoordelijkheid van de toegekende financiële middelen.

1.8 De ambtelijke ondersteuning

Het Kapittel wordt in zijn functioneren bijgestaan door een ambtelijke staf van medewerkers die allen aangesteld zijn bij de Kanselarij der Nederlandse Orden. De secretaris en de plaatsvervangend secretaris vervullen een centrale en coördinerende rol.

1.9 De jaarlijkse beleidsevaluatiebijeenkomst

Jaarlijks belegt het Kapittel een evaluatiebijeenkomst waaraan naast de leden deel wordt genomen door de secretaris, plaatsvervangend secretaris en de voorlichter. Onderwerpen van discussie vormen daarbij de uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel gedurende het afgelopen decoratiejaar; de beleidsinhoudelijke onderwerpen die mede aanleiding gaven tot wijziging van de tot dan toe gehanteerde beleidsuitgangspunten c.q. de ontvangen signaleringen vanuit de partners in het veld dan wel de periodieke waarderingsonderzoeken (i.c. het KPMG-rapport van 2007). De uitkomsten van dergelijke bijeenkomsten vormden mede een grondslag voor het jaarlijks overleg met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de uitvoering van het totale Nederlandse decoratiebeleid.

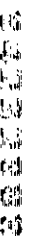
1.10 Overleg met externe deskundigen

Het Kapittel heeft in 2006 tijdens een extern overleg met een viertal deskundigen, afkomstig uit het openbaar bestuur en de juridische praktijk, van gedachten gewisseld over een aantal onderwerpen waarover behoefte aan feedback bestond.

Deze externe deelnemers waren prof. mr. Y. Buruma van de universiteit Nijmegen, mr. E.A. Maan, president van de rechtbank in Zwolle, mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst, oud-gouverneur van Limburg en drs. J.H.H. Mans, oud-burgemeester van onder meer Enschede.

Genoemd gesprek was een concreet uitvloeisel van de gemaakte afspraak tijdens het op 15 september 2005 plaatsgevonden Symposium "Het herziene decoratiestelsel 1995 – 2005" om een aantal tijdens het symposium besproken zaken nogmaals met een aantal (in)direct betrokkenen de revue te laten passeren. Gedacht werd in dit verband in ieder geval aan de gegroeide praktijk van decoreren binnen de Orden van de Nederlandse Leeuw respectievelijk Oranje-Nassau (inclusief de gradering), bestaande automatismen, het onderscheid tussen de Algemene Gelegenheid en de Bijzondere Gelegenheid en de bestaande praktijk ten aanzien van de registratie van politieke en justitiële antecedenten van potentiële decorandi.

Een en ander leidde tot aanpassing van het bestaande decoratiebeleid een aantal wijzigingen doorgevoerd waarop in hoofdstuk 2 van deze rapportage zal worden teruggekomen.



1.11 Ordereglement

Het Reglement op de Orde van de Nederlandse Leeuw en de Orde van Oranje-Nassau (hierna te noemen het Ordereglement) biedt aan het Kapittel vanwege de door de wetgever gehanteerde abstracte formuleringen, ruimte om op basis van maatwerk, zijn adviesfunctie te vervullen en daarnaast om direct in te kunnen spelen op de maatschappelijke veranderingen, wensen en ontwikkelingen.

In het Ordereglement is in artikel 14 vastgelegd dat decoratieverlening op basis van slechts objectieve criteria, zonder inhoudelijke toetsing, plaatsvindt van volksvertegenwoordigers, ministers en staatssecretarissen. Gelet op de uitgangspunten van de herziening van het Nederlandse decoratiestelsel, dat primair gebaseerd is op de persoonlijke bijzondere verdiensten c.q. prestaties van decorandi voor de samenleving, blijft het Kapittel van opvatting dat het toevoegen van nieuwe automatismen in het Ordereglement achterwege moet blijven. Dit temeer omdat uit de waarderingsonderzoeken van 2003 en 2007 blijkt dat het automatisme leidt tot een verminderd draagvlak voor het decoratiestelsel in de Nederlandse samenleving. In hoofdstuk 2 van deze rapportage passeert dit onderwerp overigens de revue.

Het Kapittel heeft in de afgelopen periode kunnen vaststellen dat door de inwerkingtreding van de Wet Dualisering Gemeentebestuur (2002) en de Wet Dualisering Provinciebestuur (2003) wethouders respectievelijk gedeputeerden niet meer automatisch voor een Koninklijke onderscheiding in aanmerking kunnen worden gebracht. Deze ontwikkeling levert een positieve bijdrage aan het terugdringen van vormen van automatismen in het Nederlandse decoratiestelsel.

Wederom heeft het Kapittel in de afgelopen vier jaren kunnen ervaren, bij de toepassing van de criteria van het Ordereglement, dat enkele onderdelen daarvan voor verschillende uitleg vatbaar zijn en dat de Nota van Toelichting op het Ordereglement op die onderdelen ook niet duidelijk is. Derhalve dienen de onderstaande teksten voor de Commissarissen van de Koningin en de burgemeesters alsnog te worden verduidelijkt:

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 9) inzake de procedure die gevolgd moet worden indien de minister die het aangaat het advies van het Kapittel niet wenst over te nemen.

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) na het in werking treden van de Wet Dualisering Gemeentebestuur en de Wet Dualisering Provinciebestuur.

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) daar het gelijktijdig bekleden van meerdere volksvertegenwoordigerschappen voor het bepalen van de decorabiliteit gelijkgesteld wordt aan één volksvertegenwoordigerschap.

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 14) in die zin dat de volksvertegenwoordiger wordt gedecoreerd op het moment van aftreden wanneer hij aan de criteria van het eerste lid van artikel 14 van het Ordereglement voldoet.

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 16) inhoudende dat de uitreiking van het versiersel behorende bij een Koninklijke onderscheiding plaats vindt door de burgemeester van de woongemeente; indien de uitreiking op uitdrukkelijk verzoek van derden buiten de woongemeente gewenst is, neemt de burgemeester contact op met zijn collega. Heeft de

burgemeester van die andere gemeente bezwaren dan beslist in die gevallen de minister wie belast wordt met de uitreiking. Mutatis mutandis geldt zulks ook voor de commissarissen van de Koningin.

Nota van Toelichting op het Ordereglement (artikel 16) in die zin dat onder een bestuursorgaan ook wordt verstaan het college van bestuur dan wel de voorzitter van een college van bestuur van een universiteit.

1.12 Erepinning voor Menslievend Hulpbetoon

Het Kapittel voor de Civiele Orden heeft ook vanaf 1995 door de minister van Binnenlandse Zaken de taak opgelegd gekregen om in voorkomende gevallen een oordeel te vellen over aanvragen tot het toekennen van de Erepinning voor Menslievend Hulpbetoon. Deze Erepinning kan in brons, zilver en goud worden toegekend aan hen die een menslievende daad hebben verricht welke kenmerken draagt van moed, beleid en zelfopoffering. Om aanvragen van een positief advies te kunnen voorzien, dient, op basis van politierapportages of rapportages van andere daartoe bevoegde autoriteiten dan wel door middel van getuigenverklaringen, onomstotelijk vast komen te staan dat er sprake is geweest van dergelijke daden. Zo werden in 2003 twee aanvragen behandeld en gehonoreerd; in 2004 drie aanvragen voorzien van een positief advies; in 2005 drie aanvragen behandeld, waarvan er twee van een positief advies werden voorzien en in 2006 werden er van de 8 aanvragen 5 gehonoreerd. De adviezen werden uitgebracht aan de minister die het aangaat en dat kunnen alleen zijn de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Defensie.

1.13 Congruent beeld in het decoratietraject

Wederom in deze verslagperiode is er sprake van een overwegend congruent optreden van de drie voornaamste partners in het adviestraject, t.w. de advisering van burgemeester, commissaris van de Koningin en het Kapittel voor de Civiele Orden. Dit tekent de mate van eensgezindheid in de beoordeling en toetsing van de ontvangen decoratiedossiers. Over de gehele verslagperiode bezien, komt dit neer op gemiddeld 90% in geval van positieve advisering en 75% in geval van negatieve advisering. Het is verheugend dat de toepassing van de decoratiecriteria op verschillende bestuursniveaus leidt tot een zo'n sterke mate van consensus.

2 Meest relevante beleidswijzigingen in onderhavige verslagperiode

2.1 Onbesproken gedrag

Het principiële uitgangspunt voor decorabiliteit is dat er sprake moet zijn van personen van onbesproken gedrag. Dit betekent dat een aanstaand decorandus niet voorkomt in de politieke en justitiële documentatieregisters wegens overtredingen en misdrijven. Ook dat betrokkene niet geconfronteerd is met uitspraken van de NMA of andere daartoe bevoegde (rechtelijke en publieke) autoriteiten e.q. organen, die op grond van de wet tot uitspraak gerechtigd zijn, over aangelegenheden die op enigerlei wijze aan de betrokken decorandus vanwege zijn of haar verantwoordelijkheid toegerekend kunnen worden. Zulks geldt ook voor de signaleringen in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (oorlogsverleden) en de vermelde registratie vanwege de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Daarnaast dient te allen tijde sprake te zijn van maatschappelijk draagvlak in de woonplaats van de beoogd decorandus, in eerste instantie te beoordelen door de burgemeester. Wanneer een strafbaar feit zo ernstig is dat er voor de decoratieverlening geen maatschappelijk draagvlak bestaat, kan het Kapittel voor de Civiele Orde, in afwijking van de standaardregeling, in voorkomende gevallen een zwaarwegend advies "blijvend beletsel" aan de betrokken minister uitbrengen.

Het Kapittel voor de Civiele Orden hanteert een beleid op dit punt dat personen wier naam voorkomt in de registraties, openbare uitspraken e.d., niet voldoen aan het criterium van onbesproken gedrag, tenzij de vastgestelde verjarings - en vervaltermijnen zijn verstreken.

2.1.1 Antecedenten

Het Kapittel dient bij het toetsen en beoordelen van decoratievoorstellen rekening te houden met eerdergenoemde registraties en uitspraken. Geen rekening wordt gehouden met de lichte verkeersovertredingen die niet vallen onder het Strafrecht en niet gedocumenteerd zijn maar langs administratiefrechtelijke weg worden afgedaan (Wet Mulder).

Bij zeer gecompliceerde kwesties met betrekking tot de (Justitiële en Politieke) geregistreerde antecedenten, raadpleegt het Kapittel een rechtbankpresident.

2.1.2 Verfijning beleid januari 2005

Tegen de achtergrond van deze ontstaansgeschiedenis, is het beleid gedifferentieerd geworden bij het beoordelen van mutaties of registraties in het politieregister dan wel in het Justitiële Documentatieregister t.w.

- transacties van 15 jaar en langer geleden worden voor de decorabiliteit niet meer meegewogen;
- decorandi kunnen bij recidive na een verjaringstermijn weer in aanmerking komen voor een decoratie en
- te lang geleden opgelegde transacties tellen niet meer mee.

Bij het vaststellen van "onbesproken gedrag" werden voor het toetsen en beoordelen van aanvragen tot decoratieverlening de volgende richtlijnen in acht genomen:

- bij één transactie wegens gepleegd misdrijf gold een verjaringstermijn 5 jaar;

- bij twee transacties wegens gepleegd misdrijf gold een verjaringstermijn 10 jaar.
- bij één transactie wegens een overtreding gold een verjaringstermijn 3 jaar;
- bij twee transacties wegens een overtreding gold een verjaringstermijn 5 jaar.

Bij drie of meer transacties wegens misdrijven dan wel overtredingen gold een verjaringstermijn van 15 jaar.

Bij een gecombineerde transactie op grond van een misdrijf en een overtreding werd een verjaringstermijn van 8 jaar in acht genomen.

2.1.3 *Verfijning beleid 2006*

Mede op basis van de signalen vanuit de partners in het veld (burgemeesters en commissarissen van de Koningin) alsmede de genoemde gespreken met de externe deskundigen, heeft het Kapittel in 2006 besloten om aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een advies uit te brengen tot aanpassing van het tot dan toe bestaande beleid.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op basis van het uitgebrachte advies en het met het Kapittel daarover gevoerde overleg, besloten om het beleid aan te passen zoals neergelegd in de navolgende notitie:

1. Verjaringstermijn en vervaltermijn

1.a. Verjaringstermijn:

Onder verjaringstermijn verstaat het Kapittel: de termijn gedurende welke het strafbare feit een beletsel vormt voor decoreren. De termijn loopt vanaf de datum van het feit, niet vanaf de datum van veroordeling resp. transactie. Gaat het om meer dan één feit, dan loopt de termijn vanaf de datum van het laatst gepleegde feit.

1.b. Vervaltermijn:

Onder vervaltermijn wordt verstaan de verstreken periode van 10 jaren voor twee of meer overtredingen respectievelijk 15 jaren voor twee of meer misdrijven, gerekend vanaf het oudst gepleegde (strafbare) feit dan wel bij een combinatie ervan.

1.c. Indien de berekende verjaringstermijn langer doorloopt dan de vervaltermijn, prevaleert de vervaltermijn. Indien de vervaltermijn langer doorloopt dan de verjaringstermijn dan prevaleert de verjaringstermijn.

2. Transacties

Een transactie, of schikking, is de afdoening van een strafrechtelijk feit buiten de rechter om. De geverbaliseerde persoon betaalt een relatief klein bedrag en is daarmee van de zaak af.

In onze dossiers gaat het meestal om transacties terzake van verkeersovertredingen (bijv. snelheidsovertredingen) of verkeersmisdrijven (bijv. rijden onder invloed van alcohol of drugs). Een enkele keer gaat het om transacties terzake van overtredingen van de milieuwetten.

2.a. Transacties terzake van overtredingen (bijv. snelheid, rijden door rood licht, etc.).

Bij één transactie is de verjaringstermijn een jaar; dus het beletsel vervalt na verloop van een jaar gerekend vanaf de datum van de pleegdatum.

Bij twee transacties is de verjaringstermijn vijf jaar.

Bij drie of meer transacties is de verjaringstermijn tien jaar. Deze is derhalve gelijk aan de bovengenoemde vervaltermijn.

2.b. Transacties terzake van (verkeers) misdrijven (zoals bijvoorbeeld het rijden onder invloed van alcohol of drugs dan wel doorrijden na een aanrijding of het verlaten van de plaats van het ongeval alsmede verduistering, milieu of diefstal).

Bij één transactie is de verjaringstermijn vijf jaar.

Bij twee transacties is de verjaringstermijn tien jaar.

Bij drie of meer transacties blijft het beletsel bestaan gedurende een periode van vijftien jaren, te rekenen vanaf de datum van het oudste gepleegde strafbare feit; decoreren is derhalve gedurende deze 15 jarige periode niet mogelijk.

2.c. Transacties terzake van één of meer verkeersovertredingen (2a) in combinatie met één of meer verkeersmisdrijven (2b).

In deze gevallen is de verjaringstermijn minimaal 6 jaar (overtreding 1 jaar en misdrijf 5 jaar) De vervaltermijn is van kracht gedurende een periode van 10 jaar indien het oudste feit een overtreding betreft en 15 jaar indien het oudste feit een misdrijf betreft, want er is sprake van een combinatie van gepleegde feiten.

3. Veroordelingen

3.a. Veroordelingen tot gevangenisstraf (ook geheel of deels voorwaardelijk).

Een veroordeling tot een (voorwaardelijke) gevangenisstraf is een blijvend beletsel voor decoratieverlening. Voorbeeld: een veroordeling tot (voorwaardelijke) gevangenisstraf wegens "dood door schuld" [WVW] kan niet leiden tot decoratie. Met een (voorwaardelijke) gevangenisstraf wordt gelijkgesteld een opgelegde taak - of werkstraf.

3.b. Veroordelingen tot geldboete.

Eén veroordeling tot een geldboete tot en met 500 Euro wordt behandeld als een transactie terzake van een overtreding, zie 2.a.

Eén veroordeling tot een geldboete van meer dan 500 Euro wordt behandeld als een transactie terzake van een misdrijf, zie 2.b.

4. Een veroordeling van een bedrijf in relatie tot het decoreren van een bestuurder.

4.a. Een geregistreerde veroordeling dan wel een opgelegde transactie kan een beletsel vormen voor decoratie van een bestuurder van een bedrijf, nl. indien de veroordeling dan wel de opgelegde transactie het gevolg is van het strafwaardig handelen van het bedrijf, bijv. bij een ernstig milieudelict. Dit strafwaardig handelen is toe te rekenen aan de bestuurder (*nalaten van nemen van maatregelen om zulks te voorkomen*).

4.b. Bij geregistreerde veroordelingen c.q. opgelegde transacties wegens andere strafbare feiten, die altijd op naam van het bedrijf komen, dient vastgesteld te worden in hoeverre zulks aan de bestuurder van het bedrijf is toe te rekenen bijv. indien een chauffeur wordt betrap op te hard rijden. Reed de chauffeur op eigen initiatief dan kan

zulks moeilijk aan de bestuurder worden toegerekend, tenzij de bedrijfscultuur het tegendeel doet vermoeden, blijkende uit een lange reeks van structurele (snelheids) overtredingen. Blijkt dat de chauffeur op instigatie van een verantwoordelijke van het bedrijf daartoe is overgegaan, dan dient zulks evenzeer aan de betrokken bestuurder te worden toegerekend.

5. Algemeen.

- 5.a. Bij andere gevallen dan hier geregeld wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de hier wel geregelde gevallen.
- 5.b. Onder bepaalde zeer bijzondere omstandigheden kan het Kapittel op basis van maatwerk afwijken van het beschreven beleidskader. Criteria daarbij kunnen zijn: de hoogte van de straf, de ernst van het strafbaar feit dan wel dat gevaarlijk verkeersgedrag (bijvoorbeeld in geval van innemen van rijbewijs, gebaseerd op beleid ministerie van Justitie) is vertoond.

2.2 Decoreren van het vrijwilligerswerk

De wetgever heeft met het herziene decoratiestelsel met nadruk beoogd het decoreren van vrijwilligers onder de werking van het stelsel te brengen. Het Sociaal Cultureel Planbureau verzamelt gegevens over vrijwilligerswerk. Hieruit blijkt dat Nederlanders het meest actief zijn in de mantelzorg en de sport, gevolgd door activiteiten gerelateerd aan school, kerk, verpleging en verzorging.

Van het totaal aantal gedecoreerden op jaarbasis komt 86% terecht bij hen die zich op een breed scala van activiteiten binnen het vrijwilligerswerk manifesteren.

2.2.1 *Leden van de vrijwillige (bedrijfs)brandweer*

Het decoreren van leden van de vrijwillige (bedrijfs) brandweer was mogelijk nadat was vastgesteld dat zij minimaal 20 jaar actief waren geweest voor de (bedrijfs) brandweer. Het versiersel behorende bij een decoratie werd uitsluitend uitgereikt in geval van functioneel leeftijdsontslag (flo). Met ingang van 1 mei 2005 werd, om ook dit ingesleten automatisme terug te dringen, op voorstel van het Kapittel, door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om dit beleid bij te stellen. Vanaf die datum komen leden van de vrijwillige brandweer in aanmerking voor decoratieverlening indien vaststaat dat zij zich gedurende een periode van minimaal 20 jaar (al dan niet aaneengesloten) hebben ingezet voor de samenleving. Op basis van de inhoud van het decoratiedossier kan worden beoordeeld of de persoonlijke bijzondere verdiensten voor de vrijwillige (bedrijfs) brandweer het zouden kunnen rechtvaardigen dat een benoeming in de Orde van Oranje-Nassau passend is. Bovendien is het zelfs mogelijk dat een combinatie van het lidmaatschap voor de vrijwillige (bedrijfs) brandweer (minder dan 20 jaar actief voor de brandweer) met andere persoonlijke bijzondere verdiensten voor de samenleving alsnog een grondslag biedt voor een decoratieverlening bij een Algemene Gelegenheid wegens totale maatschappelijke verdiensten en bij een Bijzondere Gelegenheid indien het zwaartepunt van de maatschappelijke inzet ligt bij de vrijwillige brandweer.



2.2.2 *Vrijwilligerswerk in het kader van maaltijdverzorging voor ouderen (tafeltje-dek-je)*

De praktijk leert dat er sprake is van een allerm minst vrijblijvende activiteit ten behoeve van mensen die als gevolg van allerlei beperkingen in sterke mate afhankelijk zijn (geworden) van vrijwilligers die zich belangeloos willen inzetten voor de maaltijdvoorziening.

Het is van maatschappelijk groot belang, in het kader van het zelfstandig kunnen blijven functioneren van mensen in de samenleving, mede gezien de toenemende vormen van afhankelijkheid, dat deze vorm van vrijwilligerswerk voortgang vindt.

Om die reden heeft het Kapittel gemeend vanaf 1 mei 2006 een richtlijn op te stellen waaraan minimaal moet worden voldaan om in aanmerking te kunnen worden gebracht voor een onderscheiding in de Orde van Oranje-Nassau (minimaal 15 jaren met een intensiteit van 4 uur per week of een combinatie daarvan).

2.2.3 *Vrijwilligerswerk op basis van impact*

Het beleid van het Kapittel voor de Civiele Orden was er in deze periode op gericht om in een aantal specifieke gevallen meer op impact (uitstraling) dan op tijdsduur (minimaal 15 jaar met een intensiteit van minimaal 6 uur per week) positief te adviseren. Een goed voorbeeld hiervan is het positieve advies dat het Kapittel uitbracht ten aanzien van vrijwilligersactiviteiten in het kader van de terminale thuiszorg. Activiteiten op dit terrein immers kenmerken zich veelal door zeer tijdrovende onverwachte gebeurtenissen.

2.3 *Bandbreedte Lid c.q. Ridder in de Orde van Oranje-Nassau*

De herziening van het Nederlandse decoratiestelsel in 1995 was mede gebaseerd op de gedachte dat iedereen, los van de maatschappelijke positie en status in aanmerking moet kunnen worden gebracht voor een decoratie in één van de zes ridderlijke graden in de Orde van Oranje-Nassau en in één van de drie ridderlijke graden in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Een en ander heeft erin geresulteerd dat in de praktijk die gewenste gelijkwaardige behandeling heeft geleid tot een groot aantal benoemingen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Van alle gedecoreerden wordt meer dan 85% benoemd in deze graad.

Het Kapittel heeft tegelijkertijd oog voor de inhoud van decoratievoorstellen door in een aantal gevallen toch tot een hogere graad dan Lid in de Orde van Oranje-Nassau te adviseren, indien sprake is van een brede verantwoordelijkheid en maatschappelijk inzet c.q. uitstraling voor de samenleving. Afwegingsfactoren die daarbij een rol van betekenis spelen, zijn:

- het bekleden van dagelijkse bestuursfuncties;
- meerdere en diverse gevarieerde activiteiten;
- een brede maatschappelijke betekenis en uitstraling van de activiteit;
- actualiteit van de maatschappelijke inzet;
- inzet van een aanzienlijk aantal jaren ten dienste van de samenleving.

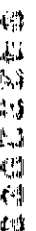
2.4 Decoreren van ministers en staatssecretarissen op grond van artikel 14 Ordereglement

Ministers en staatssecretarissen komen, na 1 jaar het ambt te hebben bekleed, bij vertrek uit het kabinet in aanmerking voor een benoeming in de Orde van Oranje-Nassau. De minister wordt benoemd tot Officier en de staatssecretaris tot Ridder.

Voorstellen tot decoratieverleningen voor ministers en staatssecretarissen worden niet voorgelegd aan het Kapittel omdat het de minister-president is (van het nieuwe kabinet) die de voordrachten doet.

Dit beleid onderging in 2007 een wijziging in die zin dat de minister die 12 jaar het ambt heeft bekleed, waarvan 2 ambtsperiodes aaneengesloten, in aanmerking kan worden gebracht voor een benoeming tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Een staatssecretaris die meer dan één jaar het ambt heeft bekleed en in dezelfde kabinetsperiode dit ambt neerlegt om het ambt van minister te aanvaarden, wordt bij aftreden als minister benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.



3 Onderzoek Publieke Waardering KPMG 2007

Het Kapittel heeft KPMG in 2007 opdracht verstrekt om vervolgonderzoek te doen naar de publieke waardering voor het decoratiestel. Dit om na te gaan in hoeverre er eventuele wijzigingen zijn opgetreden ten opzichte van het eerdere onderzoek in 2003.

3.1 De belangrijkste conclusies uit het rapport van KPMG

- a. Er bestaat in Nederland ruime steun en waardering voor het bestaan van het decoratiestelsel.
- b. Het onderzoek bevestigt wederom dat de herziening in 1995 beter aansluit bij de verwachtingen die de samenleving van het stelsel heeft. Meer nadruk op vrijwilligerswerk en minder decoraties op basis van maatschappelijke positie en status.
- c. Van de ondervraagden (internetpanel) vindt 86% dat vrijwilligerswerk moet worden gedecoreerd; hiermee wordt een belangrijke doelstelling van het herziene decoratiestelsel wederom bevestigd; uit exacte cijfers uit het decoratiejaar 2006/2007 blijkt dat 86% van de gedecoreerden activiteiten verricht in het kader van het vrijwilligerswerk.

Veel decoraties worden uitgereikt aan personen met verdiensten in het vrijwilligerswerk. Dit sluit goed aan bij de waardering die Nederlanders hebben voor dit type werk. Verdiensten in de hoofdfunctie worden door Nederlanders gemiddeld genomen minder snel decorabel geacht. Het toekennen van onderscheidingen in de (semi-)publieke sector kan wel op steun rekenen. Dat geldt dan met name voor de sectoren zorg en onderwijs.

Op enkele punten wijkt de waardering van het Nederlandse publiek af van de toekenning zoals deze thans plaatsvindt. Het gaat dan met name om het automatisch toekennen van onderscheidingen op basis van objectieve criteria van artikel 14 van het Ordereglement aan volksvertegenwoordigers c.q. ministers en staatssecretarissen. Deze objectieve criteria zijn door de wetgever ingevoerd om te voorkomen dat de uitvoerende macht inhoudelijk het functioneren van leden van de wetgevende macht zou beoordelen. Hiermee wordt voorkomen dat er een spanningsveld m.b.t. de Trias Politica zou ontstaan. Los hiervan bestaat er voor de burgemeester wel de mogelijkheid om in zijn of haar advisering over een voorstel ex artikel 14 Ordereglement, gemotiveerd en beargumenteerd aan te geven dat, hoewel voldaan wordt aan de criteria van artikel 14 van het Ordereglement, er toch geen draagvlak voor decoratieverlening in de lokale samenleving aanwezig is. Een en ander om te voorkomen dat de decoratieverlening in de betreffende plaatselijke woonomgeving niet begrepen zou worden.

Weliswaar blijkt uit de waarderingsonderzoeken van KPMG van 2003 en 2007 dat de decoratieverlening op basis van artikel 14 Ordereglement (automatisme) door de bevolking niet wordt gewaardeerd, doch uit staatsrechtelijke en bestuursrechtelijke argumenten van de wetgever blijkt dat een inhoudelijke beoordeling primair ligt bij de kiezer. Die bepaalt immers dat kandidaten van politieke partijen meerdere keren wordt verkozen als volksvertegenwoordiger. Aan de adviseurs in het traject van de decoratieverlening is er derhalve geen inhoudelijke beoordeling toegekend. Zolang de wetgever zelf geen aanleiding vindt om op het vastgelegde uitgangspunt terug te komen, is er ook voor het Kapittel in het besluitvormingsproces tot decoratieverlening, ondanks de resultaten van beide onderzoeken, geen reden om in de bestaande situatie een wijziging aan de betrokken minister te adviseren.

De Nederlander uit het waarderingsonderzoek onderschrijft verder niet dat als waardering voor het in zijn ogen zo belangrijke vrijwilligerswerk, overwegend een benoeming tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau plaatsvindt, terwijl in zijn beleving de waardering voor de betaalde verdiensten in de hoofdfunctie, leidt tot een benoeming in deze Orde in een hogere graad. Over het algemeen vinden Nederlanders echter dat bijzondere verdiensten in het vrijwilligerswerk meer waardering zouden moeten krijgen dan verdiensten die aan het beroep of de functie van mensen verbonden zijn. (86% versus 12%)

Het Kapittel erkent weliswaar dat grote groepen vrijwilligers in beginsel worden benoemd tot de ridderlijke graad van Lid in de Orde van Oranje-Nassau, omdat hun maatschappelijk inzet in het overgrote deel qua uitstraling en betekenis een beperkt karakter draagt en eenvoudig weg leidt tot een benoeming in deze graad van de Orde van Oranje-Nassau. Wanneer de inzet een breder maatschappelijke betekenis en uitstraling heeft, leidt dit in de praktijk tot een benoeming tot één van de hogere graden in deze Orde. In tegenstelling tot de uitkomsten van de waarderingsonderzoeken moet het Kapittel vaststellen dat ook uit de onderzoeken blijkt dat juist bij de persoonlijke bijzondere verdiensten in de hoofdfunctie, sprake is van een relatief gering aantal gedecoreerden. En dat een benoeming tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau evenwel mogelijk is op basis van persoonlijk bijzondere verdiensten in de vervulling van een hoofdfunctie.

Wederom komt uit het onderzoek naar voren een ondervertegenwoordiging van een aantal gedecoreerden in de categorieën Nederlanders, zoals vrouwen, jongeren, mantelzorgers en allochtonen. Het beleid van het Kapittel voor de Civiele Orden blijft er overigens op gericht om ten behoeve van deze groepen personen het aantal voorstellen te stimuleren door gerichte voorlichtingsacties en door periodiek overleg met de partners in het traject van de decoratieverlening, met name de burgemeesters.

3.2 Overige belangrijke onderwerpen die uit het KPMG onderzoek naar voren komen

3.2.1 Bijzondere gelegenheid versus Algemene Gelegenheid

Uit het onderzoek komt naar voren dat 43% van de respondenten een voorstander is van een uitreiking bij een Bijzondere Gelegenheid wanneer zij zelf gedecoreerd zouden worden. Een uitspraak over de wenselijkheid om in het algemeen te decoreren bij een Bijzondere Gelegenheid, wordt niet gedaan. Interessant is dat in de huidige decoratiepraktijk reeds 33% van alle onderscheidingen bij een Bijzondere Gelegenheid wordt uitgereikt. Ons beleid is er sinds 2006 op gericht om het aantal te decoreren personen bij een Bijzondere Gelegenheid te vermeerderen bij afscheid uit de hoofdfunctie wegens pensionering. Dit indien er sprake is van persoonlijke bijzondere verdiensten in dan wel gerelateerd aan de vervulling van de hoofdfunctie.

Daarnaast kan bij een Bijzondere Gelegenheid worden gedecoreerd indien uit het decoratiedossier blijkt dat het zwaartepunt van de totale maatschappelijke verdiensten is gelegen binnen het beleidsterrein van één minister.

Bovendien kan medewerking aan een uitreiking van een onderscheiding bij een Bijzondere Gelegenheid worden verleend, indien vast is komen te staan dat de allerlaatste activiteit bij die gelegenheid zal worden neergelegd.



3.2.2 Verkorten van de aanvraagprocedure

Sommige partners in het traject van de decoratieverlening zouden het toejuichen indien de aanvraagprocedure in voorkomende gevallen zou kunnen worden bekort. Dit mede met het oog op het eenvoudiger maken van decoratieverlening bij een Bijzondere Gelegenheid. Het Kapittel voor de Civiele Orden voert ten aanzien van dit punt een zo flexibeler mogelijk beleid, met inachtneming van een strikte zorgvuldigheid en zuiverheid in het toepassen van de procedurele en inhoudelijke behandeling van de decoratiedossiers. Waar mogelijk, qua tijd en beschikbare menskracht, wordt de gevraagde medewerking verleend. De huidige digitalisering van de behandeling van de decoratiedossiers, vormt daarbij een bruikbaar instrument.

3.2.3 Beleidsuitgangspunten ten behoeve van adviseurs in het traject van de decoratieverlening

Het Kapittel voor de Civiele Orden is voornemens ten behoeve van de burgemeesters en de commissarissen van de Koningin een directe informatieoverdracht in het leven te roepen. Dit mede naar aanleiding van wensen uit het onderzoek van KPMG en een in vervolg hierop plaatsgevonden hebbend overleg met het bestuur van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters.

Op korte termijn zal worden gerealiseerd dat binnen het besloten deel van de website van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, een apart onderdeel zal worden ingericht, dat uitsluitend door de burgemeesters kan worden geraadpleegd. Op deze wijze worden de burgemeesters, als belangrijke adviseurs in het traject van de decoratieverlening, constant op de hoogte gesteld van de jongste ontwikkelingen op het terrein van het Nederlandse decoratiestelsel. Het beheer van dit aparte onderdeel op deze website komt volledig in handen van het Kapittel voor de Civiele Orden. Met deze rechtstreekse informatieverstrekking beoogt het Kapittel de uniformiteit en eensluidendheid in de advisering te bevorderen, alsmede een kwaliteitsslag in het aanleveren van gegevens over decorandi. Dit opdat ook hierin een efficiencywinst zou kunnen worden geboekt. Ten behoeve van de burgemeesters en de commissarissen van de Koningin is verder een aanvang gemaakt met het opstellen van een vademecum. Hierin zal een aantal belangrijke onderwerpen over met name de invulling en uitvoering van het stelsel op een overzichtelijke, handzame en compacte wijze worden uiteengezet.

3.2.4 Toepassen van de wetten waarop het decoratiestelsel is gebaseerd

Het Kapittel voor de Civiele Orden hanteert op basis van de uitgangspunten van de wetgever, een sober decoratiebeleid. De door de wetgever zo verlangde gelijkstelling van iedereen binnen het decoratiestelsel, vormt hierbij het uitgangspunt. Dit heeft tot gevolg dat de decoratietoekenning voornamelijk plaatsvindt in de graden Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw dan wel Lid, Ridder, Officier en Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Uit het onderzoek 2003 bleek reeds dat de Nederlandse bevolking een beperkt gevoel voor gradaties heeft. Ook uit het huidige onderzoek blijkt dat 44% van de ondervraagden vindt dat het ontvangen van een decoratie belangrijker is dan de Orde en graad waarin dan wel waarmee men gedecoreerd wordt. Dit herhaald vaste gegeven correspondeert met de zo gewenste democratisering in de decoratietoekenningen. Slechts 11% van de respondenten vond/vindt de specifieke Orde of gradatie belangrijker. Het betreft een zeer smal deel van de ondervraagden. Met betrekking tot de graden Grootofficier en Ridder Grootkruis in de Orde

van Oranje-Nassau en de graden Commandeur en Ridder Grootkruis in de Orde van de Nederlandse Leeuw, volgt het Kapittel voor de Civiele Orden het destijds door de regering sober geformuleerde beleid. Deze onderscheidingen kunnen zowel aan Nederlanders als aan buitenlanders slechts bij uitzondering worden verleend. Daarbij speelt een rol dat de toekenning van de onderscheidingen in het internationale verkeer, wordt beheerst door het zogenoemde reciprociteitsbeginsel. Uit het karakter van dit beginsel vloeit voort dat dit beginsel vooral in acht dient te worden genomen bij staatsbezoeken en bij de verlening van onderscheidingen aan personen die aan diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen verbonden zijn. Ook op dit punt wordt echter een sober en terughoudend beleid gevoerd.

3.2.5 Mantelzorg en hulpverlening

Uit het onderzoek van KPMG komt wederom naar voren dat de Nederlandse samenleving het verrichten van de vele vormen van mantelzorg tussen echtelieden, zeer decorabel vindt. Dit nog afgezien van andere vormen van zorg en hulpverlening.

Dit beleid houdt ten opzichte van genoemde echtelieden in, dat op basis van maatwerk een decoratie kan worden verleend indien “sprake is van de schrijnende situatie waarin één van de echtgenoten kort na de huwelijksvoltrekking ongeneeslijk ziek blijkt dan wel door een ongeval zwaar gehandicapt raakt en vervolgens levenslang door de andere echtgenoot of partner wordt verzorgd”. In alle andere gevallen laat de afspraak open dat ter beoordeling van het Kapittel voor de Civiele Orden op basis van maatwerk positief kan worden geadviseerd. In het algemeen is het Kapittel van opvatting dat vormen van mantelzorg en zorg c.q. hulpverlening tussen echtelieden c.q. in geval van geregistreerd partnerschap, gewoon vanzelfsprekend zijn en dat die uit de natuurlijke verbintenis voortvloeiende opdracht jegens elkaar, niet tot decorabiliteit zou dienen te leiden. Mutatis mutandis geldt zulks tevens voor de overige natuurlijke personen die tot elkaar in de 1^e graad van bloed – en aanverwantschap staan. Ook hier kan het Kapittel voor de Civiele Orden in schrijnende dan wel in zeer uitzonderlijke gevallen, op basis van maatwerk, een positief advies uitbrengen aan de minister die zulks aangaat.

Het Kapittel voor de Civiele Orden blijft echter van mening dat het huidige beleid onverkort zou kunnen worden gehandhaafd.

Het decoreren van personen die zich verdienstelijk maken bij alle andere vormen van (mantel) zorg en hulpverlening, past op basis van maatwerk binnen het bestaande beleid.

Personen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt omdat aan hen pleeg – en zorgtaken werden toevertrouwd door de geïnstitutionaliseerde organisaties op dit gebied, werden in de afgelopen verslagperiode extra geselecteerd nadat was gebleken dat deze categorie van verdienstelijke personen achterbleef bij andere decorandi.

3.2.6 De exclusiviteit van een decoratie

Het Kapittel voor de Civiele Orde ziet het als zijn taak om de exclusiviteit van de benoemingen in de beide civiele Orden te bewaken. Dit neemt niet weg dat het Kapittel nimmer enige invloed kan uitoefenen op het aantal ingediende decoratievoorstellen bij de burgemeesters, omdat zulks zou inhouden dat een kwantitatief en selectief beleid wordt ingezet. Wel beschikt het Kapittel over de mogelijkheid om de kwalitatief toegepaste criteria aan te scherpen dan wel te versoepelen. Van die mogelijkheid wordt in de praktijk waar mogelijk door het Kapittel gebruik gemaakt in de intensieve contacten met de burgemeesters, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters en de commissarissen van de Koningin maar ook tijdens het proces van toetsing en advisering.

Overigens merkt het Kapittel voor de Civiele Orden op dat het aantal voorstellen op jaarbasis dat gehonoreerd wordt, stabiliseert op een aantal van 5000 gedecoreerden per jaar, terwijl rond de 3.000 gedecoreerden per jaar overlijden. Derhalve is de aanwas van het aantal gedecoreerden in absolute zin in relatie tot het inwonertal, anders dan uit de onderzoeken van KPMG lijkt, geen bedreiging voor de exclusiviteit van een Koninklijke onderscheiding. Tegen deze achtergrond is het Kapittel voor de Civiele Orden van opvatting dat niet getornd zou moeten worden aan het open systeem van toekenning van Koninklijke onderscheidingen op basis van persoonlijke bijzondere verdiensten voor de samenleving. Een maximalisering van het aantal gedecoreerden op jaarbasis wijst het Kapittel van de hand.

3.2.7 Actualiteit en continuïteit van de maatschappelijke inzet

Het Kapittel voor de Civiele Orden hanteert als uitgangspunt bij de vaststelling van de decorabiliteit dat er sprake moet zijn van actuele maatschappelijke verdiensten voor de samenleving en dat die verdiensten voor de samenleving ook daadwerkelijk herkenbaar dienen te zijn. Dit vanwege het noodzakelijk geachte draagvlak in de samenleving voor de decoratietoekenning maar simpelweg ook vanwege de praktische werkbaarheid en uitvoerbaarheid van het decoratiestelsel. Een en ander houdt in dat in beginsel tevens sprake is van een continuïteit van de maatschappelijke verdiensten. Het Kapittel voor de Civiele Orden hanteert een al jaren bestaand beleid in die zin dat, daar waar geen sprake is van actualiteit en continuïteit, het op basis van maatwerk mogelijk is, dat de in het verleden neergelegde activiteiten, een grondslag zouden kunnen vormen voor het vaststellen van de decorabiliteit. Dit bijvoorbeeld in geval van een aangetoonde onderbreking van de maatschappelijke inzet wegens ziekte van de beoogd decorandus, zijn of haar partner, waardoor deze decorandus de maatschappelijke inzet noodgedwongen heeft moeten beëindigen, dan wel dat de duur van de onderbreking in het verleden ruimschoots gecompenseerd wordt door een aaneengesloten periode van hernieuwde maatschappelijke inzet. Op basis van deze aanpak meent het Kapittel voor de Civiele Orden dat een onderbroken c.q. beëindigde lijn van maatschappelijke inzet geenszins impliceert dat er niet op totale maatschappelijke verdiensten zou kunnen worden gedecoreerd.

4 Het decoratiebeleid in Aruba en de Nederlandse Antillen

4.1 Algemeen

Gezien de buiten deze verslagperiode voorzienbare veranderingen met betrekking tot de wijziging van het Statuut voor het Koninkrijk, lijkt het het Kapittel raadzaam om de gewenste wijzigingen in het Ordereglement door te voeren op het moment dat deze wijziging van het Statuut een feit is. Op dit moment worden de onderstaande wijzigingen voorzien:

4.2 De taak van de Gezaghebber in de Nederlandse Antillen.

Het Kapittel voor de Civiele Orden heeft in de tweede Vierjaarlijkse Rapportage (1999/2003) aangegeven het van essentieel belang te vinden dat de taak van de Gezaghebber wordt opgenomen in artikel 13 van het Ordereglement, omdat, zoals gebleken is tijdens een werkbezoek aan Aruba en de Nederlandse Antillen in 2002, de Gezaghebber een belangrijker adviestaak heeft in de traject van de decoratieverlening zoals dat voor de overzeese gebiedsdelen is vastgesteld. De Gezaghebber vervult een belangrijke intermediaire rol tussen de bevolking van het betreffende eiland en de Landelijke Decoratiecommissie. Daarnaast is het van belang dat de Gezaghebber een Eilandelijke Decoratiecommissie instelt. Bovendien dient in dit artikel een doorzendplicht voor de Gezaghebber te worden opgenomen. Tot nu toe heeft het Kapittel voor de Civiele Orden moeten vaststellen dat deze uitwerking nog in behandeling is bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

4.3 De instelling en de taak van de Landelijke Decoratiecommissie in de Nederlandse Antillen

In artikel 13 van het Ordereglement wordt niet gesproken over de instelling en de taak van de Landelijke Decoratiecommissie, terwijl deze commissie een zeer belangrijke rol vervult in het traject van de decoratieverlening. Deze commissie ontvangt alle voorstellen, afkomstig van de Gezaghebbers van de eilanden en stelt op basis van de ontvangen decoratiedossiers een advies op. De Landelijke Decoratiecommissie bestaat uit 2 tot 3 personen, onder leiding van de Minister-President van de Nederlandse Antillen. Ook deze Landelijke Decoratiecommissie dient een doorzendplicht te hebben.

Het Kapittel is van mening dat in artikel 13 van het Ordereglement dient te worden opgenomen dat er voor de Nederlandse Antillen een Landelijke Decoratiecommissie is - waarvan de leden worden benoemd door de raad van ministers en die onder leiding staat van de Minister-President - die namens de raad van ministers van de Nederlandse Antillen een voorstel tot decoratieverlening toetst aan het Ordereglement. Deze commissie doet namens de raad van ministers een voorstel en zendt het decoratiedossier door naar de Gouverneur van de Nederlandse Antillen.

Het Kapittel voor de Civiele Orden vindt dat deze aanvulling in het Ordereglement alsnog op korte termijn dient te worden gerealiseerd.

4.4 De Gouverneur van de Nederlandse Antillen

In artikel 13 van het Ordereglement is opgenomen dat de voorstellen van de raad van ministers van de Nederlandse Antillen voorzien worden van een advies van de Gouverneur.

Uit de Nota van Toelichting blijkt dat de Gouverneur dit advies uitbrengt in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van het Koninkrijk. Met andere woorden de Gouverneur is dus de vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin als staatshoofd en in die hoedanigheid onschendbaar.

Op basis van die onschendbaarheid brengt de Gouverneur een advies uit over het aan hem voorgelegde decoratiedossier en zendt dit dossier rechtstreeks aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties en vanaf het Kabinet Balkenende IV aan de staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het advies van de Gouverneur is alleen bestemd voor de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties respectievelijke de genoemde staatssecretaris en het Kapittel voor de Civiele Orden. Het advies van de Gouverneur is van vertrouwelijke aard. Zowel de minister c.q. de staatssecretaris als het Kapittel zijn verplicht om de vertrouwelijkheid van het advies van de Gouverneur te respecteren.

4.5 De Raad van Ministers van Aruba

De regering van Aruba heeft een decoratiecommissie ingesteld die het feitelijke werk verricht. De raad van ministers van Aruba gaat er van uit dat hij geen wijziging kan brengen in de door de decoratiecommissie voorgelegde decoratievoorstellen. Op basis van de advisering door deze decoratiecommissie doet de raad van ministers een voorstel.

4.6 De Gouverneur van Aruba

Ten aanzien van de taak (conform artikel 13 Ordereglement) van de Gouverneur van Aruba kan exact hetzelfde worden gesteld als onder punt 4.4 van deze rapportage is weergegeven. De Gouverneur brengt een vertrouwelijk, overigens niet bindend, advies uit dat door de andere partners in het traject van de decoratieverlening wordt gerespecteerd.

5 Daisyproject

De provincie Zuid – Holland, de Kanselarij der Nederlandse Orden en het Kapittel voor de Civiele Orden werkten in deze verslagperiode intensief samen aan de realisering van een efficiëntere afstemming van de werkzaamheden in het landelijke decoratietraject tussen Gemeenten, Provincie, Kanselarij en Kapittel. Het doel daarvan is om te komen tot een landelijke verbetering en integrale afstemming van het informatie - en berichtenverkeer tussen de actoren in het proces.

Op dit moment zijn alle gemeenten en provincies aangesloten op de databestanden van de Kanselarij der Nederlandse Orden. Momenteel wordt intensief met de ministeries samengewerkt om op korte termijn te komen tot de realisering van aansluiting ook van alle ministeries, de Nederlandse Antillen en Aruba op de databestanden van de Kanselarij der Nederlandse Orden. Op die wijze wordt een enorme efficiëncyslag gemaakt qua kosten, verwerkingssnelheid en uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel. Dit digitale proces begint reeds in het stadium van de aanvraag en eindigt idealiter bij de besluitvorming door de politiek verantwoordelijke minister.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is op basis van het beleid van het Kabinet Balkenende IV van mening dat door de aansluiting van de ministeries een nog betere efficiencywinst kan worden behaald waarvoor de minister extra financiële middelen beschikbaar heeft gesteld. Een en ander houdt wel in dat de “papierens versie” van het decoratiedossier op termijn tot het verleden zal gaan behoren en dat daarmee tevens een grote tijdswinst zal kunnen worden bereikt bij het doorzenden van de decoratiedossiers tussen en naar de verschillende actoren binnen het traject van de decoratieverlening.

6 Communicatie en informatie.

6.1 Communicatie.

Op interpersoonlijk vlak vond binnen de verslagperiode een groot aantal contacten plaats tussen enerzijds de voorzitter en de leden van het Kapittel voor de Civiele Orden en anderszins de secretaris van het Kapittel, met de vaste partners in het decoratietraject, de ministers en staatssecretarissen, de secretarissen-generaal, de (chefs van de Kabinetten van de) commissarissen van de Koningin, de burgemeesters, het Kabinet der Koningin, de andere Hoge Colleges van Staat, de Koninklijke Nederlandse Munt, een aantal maatschappelijke en koepelorganisaties, de voorzitters en leden van de colleges van bestuur van de universiteiten, tal van belangenorganisaties, w.o. die op het terrein van het bedrijfsleven, de staande en de zittende magistratuur en diverse aan de afzonderlijke ministeries gerelateerde diensten, instituten e.d. Daarnaast werden contacten onderhouden met talloze individuen in de samenleving en in het internationale verkeer. Daarnaast vinden ambtelijke contacten plaats met de partners in het decoratietraject.

6.2 Communicatieplan (2006/2009).

In 2006 is met het oog op de organisatie van de communicatie door het Kapittel voor de Civiele Orden besloten om een communicatieplan vast te stellen waarin de wenselijk geachte communicatievormen worden uiteengezet. Een communicatieplan is onder meer nodig om de leden en secretaris van het Kapittel voor de Civiele Orden nog meer dan voorheen ambtelijk te ondersteunen bij hun rol als ambassadeurs van het Nederlandse decoratiestelsel. Verder beoogt het communicatieplan inhoud en vorm te geven aan de interne en externe communicatie - en voorlichtingsdoelen, die de organisatie zich stelt. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het organiseren van brainstormsessies met deskundigen uit de samenleving die op het terrein van hun expertise kunnen bijdragen aan een verdere verfijning van de toetsingscriteria voor de decoratieverlening; een regulier periodiek contact met het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, dat moet uitmonden in regelmatige vormen van kennisuitwisseling en verdere optimalisering van het decoratiestelsel; het organiseren van discussiebijeenkomsten tussen het Kapittel voor de Civiele Orden en de commissarissen van de Koningin alsmede een jaarlijks overleg tussen de secretaris van het Kapittel en de kabinetschefs van de commissarissen van de Koningin. Niet onvermeld mogen blijven de overlegbijeenkomsten met Nederlandse organisaties binnen de Antilliaanse en Surinaamse Gemeenschap in Nederland, ambtelijke provinciale voorlichtingsbijeenkomsten en bestuurlijke "opfrisrondes" tijdens de Lochemse Conferentiedagen.

Tevens grijpt het Kapittel voor de Civiele Orden de kansen en mogelijkheden aan die de media bieden om het Nederlandse decoratiestelsel voor een breed publiek voor het voetlicht te brengen. Instrumenten daarbij waren de schrijvende pers, radio-uitzendingen en televisieprogramma's.

De op te zetten digitale Nieuwsbrief, die éénmaal per jaar zal verschijnen, behoort tevens tot de geëigende vormen van communicatie en gegevensuitwisseling tussen de actoren in het traject van de decoratieverlening. Het laten ontwerpen van een nieuwe voorlichtingsbrochure alsmede een hernieuwd publiekswaarderingsonderzoek zijn andere al dan niet gerealiseerde belangrijke instrumenten van het communicatieplan van het Kapittel voor de Civiele Orden.

6.3 Voorlichtingsbeleid

Los van eerder vermelde communicatie – en voorlichtingsactiviteiten werd de site www.lintjes.nl gedurende de verslagperiode wederom in toenemende mate bezocht voor nadere informatie over de werking en de praktische uitvoering van het Nederlandse decoratiestelsel. Op deze site is informatie te vinden over het stelsel en het Kapittel voor de Civiele Orden.

De bezoekers van de website kunnen het voorstelformulier voor het indienen van een aanvraag voor een koninklijke onderscheiding downloaden. Per maand wordt de site bezocht door gemiddeld 54.250 bezoekers met een uitschieter van 237.809 bezoekers in de maand april in verband met de lintjesregen. Deze cijfers zijn indicatief voor de gehele verslagperiode op jaarbasis. Inmiddels is onze site uitgebreid met een vertaling in het Papiamentu (Nederlandse Antillen), het Papiamento (Aruba) en in het Engels, ten behoeve van de bewoners van de bovenwindse eilanden.

Afgezien van deze digitale vorm van informatieoverdracht werden tevens brochures in het Papiamentu en Papiamento respectievelijk in het Engels gerealiseerd. Het ligt in de bedoeling in het jaar 2008 een nieuwe publieksvriendelijke brochure te laten ontwerpen. Deze brochure zal wederom in alle Nederlandse gemeenten voor het publiek beschikbaar worden gesteld alsmede voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Daarnaast is het streven van het Kapittel erop gericht om de communicatieve faciliteiten in Aruba en in de Nederlandse Antillen beter te benutten met als doel het informeren van de lokale bevolking alsmede het vergroten van draagvlak voor het stelsel in deze Koninkrijksgebieden.

Het Kapittel voor de Civiele Orden heeft in voorkomende gevallen in nauwe samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, bevorderd dat beleidswijzigingen binnen de uitvoeringspraktijk van het stelsel vanuit het ministerie werden gecommuniceerd met de commissarissen van de Koningin en de burgemeesters in het traject van de decoratieverlening.

Het Kapittel voor de Civiele Orden heeft voorts in de afgelopen periode geen kans onbenut gelaten in de contacten met de provincies en gemeenten om aandacht te vragen voor de directe communicatie tussen de betreffende besturen en de bevolking. De commissarissen van de Koningin stellen immers jaarlijks regels op voor de organisatorische uitvoering van het stelsel binnen hun provincie. De burgemeesters informeren op hun beurt de bewoners, meestal door middel van advertenties op de gemeentepagina van lokale kranten, over de praktische gang van zaken rond decoratieaanvragen. De praktijk toont tevens aan dat sommige burgemeesters bovendien intensief en gericht contact onderhouden met de plaatselijke maatschappelijke instellingen en organisaties om het indienen van voorstellen voor verdienstelijke personen te bevorderen.

Tenslotte leert de ervaring van het Kapittel voor de Civiele Orden dat het geven van voorlichting en informatie over procedures, mogelijkheden en onmogelijkheden van het decoratiestelsel, structurele aandachtspunten blijven om de juiste werking en uitvoering van het stelsel te handhaven.

7 Trends in cijfers

Uit de in de bijlagen opgenomen cijfers, betreffende de decoratiejaren 2003/2004 tot en met 2006/2007, blijkt dat het aantal personen dat wegens bijzondere verdiensten van zeer exceptionele aard in de Orde van de Nederlandse Leeuw werd gedecoreerd, gerekend vanaf 2003/2004 met 50 benoemingen in deze Orde, terugloopt van 50 naar 37 in deze verslagperiode. M.a.w. er is sprake van een dalende lijn waar het betreft de benoemingen in deze Orde. Derhalve een toenemende exclusiviteit van benoemingen in deze Orde.

Het aantal gedecoreerde vrouwen in deze Orde in deze verslagperiode bleef vrijwel constant op 2 benoemingen per jaar terwijl het aantal gedecoreerde mannen in deze Orde beliep van 50 in het decoratiejaar 2003/2004 naar 35 in het jaar 2006/2007.

Het aantal gedecoreerden in de Orde van Oranje-Nassau vertoont een gestaag stijgende lijn van 4460 gedecoreerden in het decoratiejaar 2003/2004 naar 5549 in het decoratiejaar 2006/2007. De toename van dit aantal gedecoreerden betreft in hoofdzaak de vele vrijwilligers die in deze verslagperiode met een Koninklijke onderscheiding werden gewaardeerd.

Er werden in het verslagjaar 3424 mannen respectievelijk 1086 vrouwen (2003/2004), 3324 mannen respectievelijk 1169 vrouwen (2004/2005), 4104 mannen respectievelijk 1421 vrouwen (2005/2006) en 4046 mannen respectievelijk 1540 vrouwen (2006/2007) gedecoreerd.

Uit deze cijfers blijkt de stijgende lijn van het aantal gedecoreerde vrouwen van 24.1% in het decoratiejaar 2003/2004 naar 27.5% in het decoratiejaar 2006/2007.

Tevens is komen vast te staan in de verslagperiode dat het aantal gedecoreerde vrijwilligers in vier jaar tijd gestaag groeide van 3575 gedecoreerden in het decoratiejaar 2003/2004 naar 4832 in het decoratiejaar 2006/2007.

Het aantal gedecoreerden in de economische sector verdubbelde weliswaar bijna in deze verslagperiode van 63 gedecoreerden in het decoratiejaar 2003/2004 naar 111 gedecoreerden in het decoratiejaar 2006/2007, gebaseerd op de oude, enge gehanteerde definitie van het begrip "economische sector". Vanaf het decoratiejaar 2007 wordt een nieuwe definitie gehanteerd voor de activiteiten in de economische sector, zoals bepaald door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Thans blijkt al dat er sprake is van een fors toegenomen aantal gedecoreerden in deze sector, waarbij o.a. kan worden gedacht aan zowel de activiteiten in de hoofdfunctie als overige bijzondere (vrijwillige) nevenactiviteiten binnen de agrarische sector, het toerisme en de recreatie.

Het Kapittel voor de Civiele Orden constateert wederom dat het decoreren van uitsluitend persoonlijke bijzondere verdiensten in de hoofdfunctie vanaf het decoratiejaar 2001/2002 een dalende lijn te zien geeft. (2001/2002: 697 gedecoreerden terwijl in het decoratiejaar 2006/2007 497 personen wegens bijzondere persoonlijke verdiensten in de hoofdfunctie werden gedecoreerd). Een dergelijke ontwikkeling correspondeert met de bedoelingen van de wetgever uit 1995 om niet automatisch een decoratie te verstrekken aan personen bij een veertigjarig ambtsjubileum of bij afscheid uit de hoofdfunctie, zonder dat sprake behoefde te zijn van persoonlijke bijzondere verdiensten. Geen decoratieverlening derhalve meer op basis van maatschappelijke positie en maatschappelijke status met de daarbij bijna automatische

toekenning van een bij die positie en status passende graad van onderscheiding. Zij, die op basis van persoonlijke bijzondere verdiensten in de hoofdfunctie in de verslagperiode toch werden gedecoreerd, onderscheidden zich door een méér dan een voorbeeldige en karaktervolle plichtsvervulling in de hoofdfunctie met een duidelijk aantoonbare uitstraling buiten de eigen organisatie.

In de verslagperiode heeft ook een duidelijke toename plaatsgevonden met betrekking tot het decoreren van persoonlijke bijzondere verdiensten als vrijwilliger in maatschappelijke sectoren als openbare orde en veiligheid (vrijwilligers van de brandweer en de politie), de (pleeg) zorg, de mantelzorg, ouderenzorg, persoonlijke hulpverlening, maatschappelijke activiteiten (dorpsraden, buurthuiswerk, jeugd - en jongerenwerk, werknemersbelangen, buurt – en wijkcohesie en als prestaties in de sport, kerkelijke organisaties en in het jeugdwerk). Een en ander komt tot uitdrukking in de fors gestegen aantallen gedecoreerden als vrijwilliger. In de verslagperiode werd aan 85,3% van de gedecoreerden een decoratie toegekend wegens hun persoonlijke bijzondere verdiensten als vrijwilliger. Dit nog afgezien van de in de verslagperiode gedecoreerde volksvertegenwoordigers ex artikel 14 van het Ordereglement.

Het aantal voorstellen tot decoratieverlening in de verslagperiode bedroeg in:

het verslagjaar 2003/2004 (84,83% gedecoreerden en 15,17% afgewezen voorstellen)	5319
het verslagjaar 2004/2005 (85% gedecoreerden en 15% afgewezen voorstellen)	5267
het verslagjaar 2005/2006 (90% gedecoreerden en 10% afgewezen voorstellen)	6147
het verslagjaar 2006/2007 (91% gedecoreerden en 9% afgewezen voorstellen)	6113

Uit de laatste twee decoratiejaren valt het op dat er een forse toename is van het aantal voorstellen doch dit wordt mede veroorzaakt door de toekenningen van onderscheidingen ex artikel 14 van het Ordereglement aan volksvertegenwoordigers (738 respectievelijk 235 gedecoreerden). Dit betekent dat in feite in beide decoratiejaren 5409 respectievelijk 5878 voorstellen exclusief artikel 14 van het Ordereglement werden ontvangen. Met een geringe daling in het decoratiejaar 2004/2005 is er derhalve sprake van een stijging van het aantal reguliere decoratievoorstellen per decoratiejaar.

Bijlagen

Het aantal gedecoreerden per decoratiejaar:

2003/2004						
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	50	1,1%	0	0,0%	50	1,1%
ON	3374	74,8%	1086	24,1%	4460	98,9%
Totaal	3424	75,9%	1086	24,1%	4510	100,0%
	M	-4,5%	V	-1,1%	Tot.	-3,7%

2004/2005						
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	36	0,8%	2	0,0%	38	0,8%
ON	3288	73,2%	1167	26,0%	4455	99,2%
Totaal	3324	74,0%	1169	26,0%	4493	100,0%
	M	-2,9%	V	7,6%	Tot.	-0,4%

2005/2006						
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	44	0,8%	3	0,1%	47	0,9%
ON	4060	73,5%	1418	25,7%	5478	99,1%
Totaal	4104	74,3%	1421	25,7%	5525	100,0%
	M	23,5%	V	21,6%	Tot.	23,0%

2006/2007						
	Man		Vrouw		Aantal	
	Aant	%	Aant	%	Aant	%
NL	35	0,6%	2	0,0%	37	0,7%
ON	4011	71,8%	1538	27,5%	5549	99,3%
Totaal	4046	72,4%	1540	27,6%	5586	100,0%
	M	-1,4%	V	8,4%	Tot.	1,1%

